

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. lapkričio 21 d.
(OR. en)

14448/22

Tarpinstitucinė byla:
2022/0233(NLE)

RECH 582
ERAC 10
PI 146
EDUC 373
COMPET 866
IND 450
MI 796

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl pagrindinių žinių valorizacijos principų

TARYBOS REKOMENDACIJA (ES) 2022/...

... m. d.

dėl pagrindinių žinių valorizacijos principų

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 182 straipsnio 5 dalį ir 292 straipsnio pirmą ir antrą sakinius,

atsižvelgdama į Europos Komisijos pasiūlymą,

kadangi:

- (1) 2008 m. balandžio 10 d. Komisija priėmė rekomendaciją 2008/416/EB¹ dėl intelektinės nuosavybės valdymo žinių perdavimo veikloje ir universitetų bei kitų viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų praktikos kodekso. Taryba savo 2008 m. gegužės 30 d. rezoliucijoje palankiai įvertino tą rekomendaciją ir praktikos kodeksą ir jiems pritarė². Ta rekomendacija ir praktikos kodeksas kartu suteikė postūmį daugeliui viešosiomis lėšomis finansuojamų žinių kūrėjų. Kai kurios valstybės narės ėmėsi strateginių investicijų į žinių perdavimo infrastruktūrą ir paslaugas, pavyzdžiui, technologijų perdavimo biurus ir kitus tarpininkus, o kai kurios kitos valstybės narės įgyvendina konkrečią intelektinės nuosavybės srities politiką. Įgyvendinant 2010 m. iniciatyvą „Inovacijų Sąjungą“ plėtojama tolesnė veikla, kuria skatinamas žinių perdavimas Sąjungos lygmeniu;
- (2) 2018 m. gegužės 29 d. Tarybos išvadose „Žinių judėjimo Europos Sąjungoje spartinimas“ teigiama, kad Sąjunga turi visapusiškai panaudoti atitinkamas savo sukuriamas mokslo ir technologines žinias ir užtikrinti veiksmingesnį mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų rezultatų perdavimą visuomenei ir pramonei, siekiant užtikrinti kuo didesnę investicijų į mokslinius tyrimus ir inovacijas poveikį. Taip pat Taryba paprašė valstybių narių aktyviau nagrinėti su žinių perdavimu susijusius geriausios praktikos pavyzdžius ir jais dalytis, ir paragino Komisiją parengti ir įgyvendinti rezultatų sklaidos ir praktinio taikymo strategiją, siekiant dar labiau padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų rezultatų prieinamumą ir naudojimą ir paspartinti galimą jų praktinį pritaikymą;

¹ 2008 m. balandžio 10 d. Komisijos rekomendacija 2008/416/EB dėl intelektinės nuosavybės valdymo žinių perdavimo veikloje ir universitetų bei kitų viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų praktikos kodekso (OL L 146, 2008 6 5, p. 19).

² Tarybos rezoliucija dėl intelektinės nuosavybės valdymo vykdant žinių perdavimo veiklą ir universitetų bei kitų viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų praktikos kodekso.

- (3) 2020 m. kovo 10 d. Komisijos komunikate „Nauja Europos pramonės strategija“ ir jos 2021 m. atnaujintoje versijoje pabrėžiama intelektinės nuosavybės valdymo svarba, visų pirma mokslinių tyrimų bendruomenės informuotumo apie intelektinę nuosavybę didinimas, ir paskelbta, kad bus parengta standartizacijos strategija, kuria bus grindžiama ryžtingesnė pozicija dėl Sąjungos interesų. Pagrindiniai prioritetai 2020 m. lapkričio 25 d. Sąjungos intelektinės nuosavybės veiksmų plane¹, skirtame stiprinti Sąjungos atsigavimą ir atsparumą, apima veiksmingo naudojimosi intelektine nuosavybe ir jos diegimo skatinimą ir paprastesnių galimybių naudotis ir dalytis turtu, kuriam taikoma intelektinės nuosavybės apsauga, užtikrinimą;
- (4) Sąjungos standartizacijos strategijoje pabrėžiama, kaip svarbu didinti strateginį tyrėjų ir inovacijų kūrėjų informuotumą apie standartizaciją ir kuo anksčiau į standartizacijos procesą įtraukti mokslinių tyrimų ir inovacijų bendruomenę, nes tai yra vienas iš būdų plėtoti atitinkamą kompetenciją ir įgūdžius. Toje strategijoje taip pat teigiama, kad Komisija parengs tyrėjams skirtą standartizacijos praktikos kodeksą, kad būtų sustiprintas standartizacijos ir mokslinių tyrimų bei inovacijų tarpusavio ryšys;
- (5) 2020 m. gruodžio 1 d. Tarybos išvadose dėl naujos Europos mokslinių tyrimų erdvės pripažįstama, jog reikia dėti daugiau pastangų, kad Sąjungos intelektinis ir mokslinis turtas taptų naujais produktais ir paslaugomis, atitinkančiais visuomenės poreikius. Taryba palankiai įvertino Komisijos iniciatyvą remiantis Nauja Europos pramonės strategija peržiūrėti Rekomendaciją 2008/416/EB;

¹ Viso ES inovacinio potencialo išnaudojimas. Intelektinės nuosavybės veiksmų planas ES ekonomikai gaivinti ir jos atsparumui didinti.

- (6) 2021 m. gegužės 28 d. Tarybos išvadose „Europos mokslinių tyrimų erdvės stiprinimas: patrauklios ir tvarios karjeros galimybių bei darbo sąlygų suteikimas tyrėjams ir protų apykaitos pavertimas tikrove“ pabrėžta, kad norint užtikrinti mokslinių tyrimų srities karjeros patrauklumą ir spręsti atlyginimo dydžio skirtumų klausimą, kartu gerinant atlygio ir vertinimo sistemas, svarbu remti nacionalinių mokslinių tyrimų sistemų reformas;
- (7) Tarybos rekomendacijoje (ES) 2021/2122¹ dėl Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pakto nurodyta, kad žinių valorizacija yra viena iš prioritetinių bendrų veiksmų, kuriais remiama Europos mokslinių tyrimų erdvė (EMTE), sričių. Tame pakte taip pat pripažįstama, kad vertės kūrimas ir poveikis visuomenei bei ekonomikai yra dalis bendro Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų vertybių ir principų, į kuriuos valstybės narės turėtų atsižvelgti plėtodamos savo mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemas, rinkinio;
- (8) į 2022–2024 m. EMTE politikos darbotvarę, pridėtą prie 2021 m. lapkričio 26 d. Tarybos išvadų dėl Europos mokslinių tyrimų erdvės valdymo ateityje, įtrauktas veiksmas „atnaujinti ES gaires siekiant geresnės žinių valorizacijos“. Pirmasis siektinas minėto veiksmo rezultatas yra „parengti ir patvirtinti pagrindinius žinių valorizacijos principus“. Siekiant pateikti išsamesnes gaires, kaip įgyvendinti tam tikrus žinių valorizacijos aspektus, pagal tą veiksmą taip pat numatyta parengti pažangaus intelektualinės nuosavybės naudojimo praktikos kodeksą ir tyrėjams skirtą standartizacijos praktikos kodeksą;

¹ 2021 m. lapkričio 26 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/2122 dėl Europos mokslinių tyrimų ir inovacijų pakto (OL L 431, 2021 12 2, p. 1).

- (9) atvirasis mokslas – požiūris į mokslo procesą, grindžiamas atviru bendradarbiavimu darbo, priemonių ir žinių sklaidos srityse, kaip apibrėžta 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/695¹, yra standartinis darbo pagal Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų bendrąsias programas metodus ir dar viena prioritetinė bendrų veiksmų sritis, nurodyta Rekomendacijoje (ES) 2021/2122. Komisijos rekomendacijoje (ES) 2018/790² valstybės narės raginamos nustatyti ir įgyvendinti nacionalinę politiką dėl mokslinių publikacijų sklaidos ir atviros prieigos prie tų publikacijų, taip pat dėl mokslinių tyrimų duomenų tvarkymo, visų pirma pasitelkiant Europos atvirojo mokslo debesiją. Atvirojo mokslo politikos platformos³ galutinėje ataskaitoje tarp elementų, kuriuos turėtų apimti bendra inovacijų mokslinių tyrimų sistema, nurodyti informuotumo apie intelektinės nuosavybės vertę didinimas ir intelektinės nuosavybės turto valdymas. 2022 m. birželio 10 d. Tarybos išvadose dėl mokslinių tyrimų vertinimo ir atvirojo mokslo įgyvendinimo teigiama, kad plėtojant mokslinių tyrimų vertinimo sistemas Europoje turėtų būti, *inter alia*, atsižvelgiama į žinių valorizaciją;

¹ 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/695, kuriuo sukurama bendroji mokslinių tyrimų ir inovacijų programa „Europos horizontas“, nustatomos su ja susijusios dalyvavimo ir sklaidos taisyklės ir panaikinami reglamentai (ES) Nr. 1290/2013 ir (ES) Nr. 1291/2013 (OL L 170, 2021 5 12, p. 15).

² 2018 m. balandžio 25 d. Komisijos rekomendacija (ES) 2018/790 dėl prieigos prie mokslinės informacijos ir tos informacijos išsaugojimo (OL L 134, 2018 5 31, p. 12).

³ Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, Mendez, E., *Progress on open science : towards a shared research knowledge system : final report of the open science policy platform*, Lawrence, R.(editor), Leidinių biuras, 2020 m.

- (10) 2020 m. vasario 19 d. Komisijos komunikate „Europos duomenų strategija“ viešasis sektorius ir verslo subjektai primygtinai raginami pasinaudoti duomenų teikiamomis socialinės ir ekonominės gerovės didinimo galimybėmis ir laikomasi požiūrio, kad tų duomenų potencialas turėtų būtų išnaudotas asmenų poreikiams tenkinti, taip kuriant vertę visuomenei ir ekonomikai. Duomenimis grindžiamos inovacijos gali duoti didžiulę naudą piliečiams, pavyzdžiui, gerinti individualizuotosios medicinos metodus, suteikti naujų judumo galimybių ir padėti siekti Europos žaliojo kurso tikslų;
- (11) 2021 m. balandžio 29 d. Komisijos komunikate „Geresnis reglamentavimas: bendromis jėgomis renkime geresnius teisės aktus“ pabrėžiama, kad moksliniai įrodymai yra vienas iš geresnio reglamentavimo pagrindų: jie būtini norint tiksliai apibūdinti problemą, iš tikrųjų suvokti priežastinius ryšius (taigi ir intervencijos logiką) ir įvertinti poveikį. Aukštos kokybės moksliniai tyrimai negali būti atlikti per labai trumpą laiką, todėl, norint laiku gauti tinkamų įrodymų, reikia geriau numatyti ir koordinuoti įrodymų poreikius. Be to, reikia geriau sutelkti mokslinių tyrimų bendruomenę ir labiau įtraukti ją į reguliavimo procesą;

- (12) vienas iš tikslų, keliamų Komisijos komunikatuose „Europos švietimo erdvės sukūrimas iki 2025 m.“, „Europos universitetų strategija“ ir „Europos įgūdžių darbotvarkė, kuria siekiama tvaraus konkurencingumo, socialinio sąžiningumo ir atsparumo“, yra ugdyti universaliuosius įgūdžius, pavyzdžiui, verslumą, kūrybiškumą, kritinį mąstymą ir pilietinį aktyvumą. Įgyvendinant Europos švietimo erdvės strateginę programą skatinamas valstybių narių ir pagrindinių suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas ir tarpusavio mokymasis, pavyzdžiui, darbo grupėse;
- (13) po to, kai buvo priimta Rekomendacija 2008/416/EB, skirta visų pirma viešosioms mokslinių tyrimų organizacijoms¹, mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemoje įvyko esminių pasikeitimų. Reikia atnaujinimų, kad dėmesys būtų sutelktas į tai, kad visiems žinių ištekliams, kuriuos dinamiškoje mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemoje kuria įvairūs dalyviai, būtų suteikta kuo daugiau vertės. Taip pat reikia spręsti naujus uždavinius ir atsižvelgti į pokyčius, pavyzdžiui, susijusius su vis sudėtingesnėmis žinių vertės grandinėmis, besiformuojančių technologijų teikiamomis naujomis galimybėmis rinkoje, naujų formų pramonės sektoriaus ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimu bei viešojo sektoriaus ir akademinės bendruomenės bendradarbiavimu, piliečių dalyvavimu, taip pat užsienio kišimusi į mokslinių tyrimų ir investicijų veiklą ir abipusiškumo principu intelektualinio turto valdymo srityje palaikant tarptautinį bendradarbiavimą mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje;

¹ Terminas „viešojo mokslinių tyrimų organizacija“ apima ir specializuotas technologijų mokslinių tyrimų organizacijas, ir aukštąsias mokyklas, kurios vykdo mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir mokymo veiklą ir kurioms didelė dalis finansinės paramos skiriama iš viešųjų ar pusiau viešųjų šaltinių (pvz., labdaros ir ne pelno organizacijų).

- (14) reikėtų atspindėti žinių valorizacijos kanalų ir priemonių įvairovę¹ sprendžiant su tvarumu, socialiniais iššūkiais ir kitais sektorinės politikos prioritetais susijusius klausimus ir skatinti daugiadalykį bendradarbiavimą, apimančią ne tik tradicinį žinių perdavimą technologinėse srityse, bet ir tokias disciplinas kaip socialiniai mokslai, humanitariniai mokslai ir menai, be kita ko, išnagrinėjant socialinės, aplinkos ir ekonominės politikos tarpusavio sąsajas;
- (15) pagrindinių žinių valorizacijos principų tikslas turėtų būti nustatyti bendrą priemonių ir politikos iniciatyvų, skirtų žinių valorizacijai Sąjungoje gerinti, kryptį, visų pirma:
- a) išplėsti dalyvių ir veiklos aprėptį palyginti su Rekomendacija 2008/416/EB; b) sutelkti dėmesį į visą mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemą ir jos ryšius, subjektų bendrą kūrybą ir visuomeninės vertės kūrimą; c) išplėsti jų taikymą, kad ji apimtų intelektinio turto valdymą, ir būtų pabrėžiama verslumo kultūros, praktikos ir įgūdžių plėtojimo svarba; ir d) pabrėžti naujus poreikius didinti mokslinių tyrimų ir inovacijų poveikį, pavyzdžiui, spręsti naujus ir įsisenėjusius politikos uždavinius, didinti piliečių dalyvavimą ir įvairių mokslinių tyrimų ir inovacijų srities subjektų dalijimąsi geriausios praktikos pavyzdžiais;

¹ Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, „Mokslinių tyrimų ir inovacijų valorizacijos kanalai ir priemonės: skatinti žinių virsmą naujais tvariais sprendimais“ (angl. *Research & innovation valorisation channels and tools : boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions*), Leidinių biuras, 2020.

(16) svarbiausios pagrindinių žinių valorizacijos principų sąvokos turėtų būti apibrėžiamos taip:

žinių valorizacija – socialinės ir ekonominės vertės kūrimas iš žinių susiejant įvairias sritis ir sektorius, o duomenis, praktinę patirtį ir mokslinių tyrimų rezultatus paverčiant tvariais produktais, paslaugomis, sprendimais ir žiniomis grįžtais politikos sprendimais, kurie naudingi visuomenei. Norint sutelkti dėmesį į žinių valorizaciją, būtina išplėsti Rekomendacijos 2008/416/EB taikymo sritį, kad ji apimtų visą mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemą ir vis įvairėjančią jos subjektų spektrą.

Žinių valorizacija yra paradigmos pokytis, atskleidžiantis naujų aspektų, suteikiančių kuo daugiau vertės esamiems ir būsimiems mokslinių tyrimų ir inovacijų bei žinių ištekliams, įskaitant neišreikštas žinias, neišreikštinėms žinioms esant žiniomis, kurių neįmanoma susisteminti ir perduoti kaip informacijos pasitelkiant dokumentus, mokslinius darbus, paskaitas, konferencijas ar kitais komunikacijos kanalais. Tokios žinios veiksmingiau perduodamos tarp asmenų, esančių toje pačioje socialinėje aplinkoje ir fiziškai esančių arti vienas kito¹. Žinių valorizacija bus naudinga formuojant politiką ir padės surasti naujus mokslinių tyrimų ir inovacijų stebėsenos ir vertinimo būdus, šiuo tikslu sukuriant atitinkamus rodiklius ir vertinimo priemones. Tai turės įtakos mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimui ir suteiks vertės mokslui ir moksliniams tyrimams bei jų rezultatams. Žinių valorizacijai būtinas mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemos subjektų ir žinių bei inovacijų naudotojų ir (arba) naudos gavėjų dalyvavimas, ypatingą dėmesį skiriant tam, kad įvairūs dalyviai (pakartotinai) naudotųsi žiniomis bei jų kryžmaveika visuomenės labui. Žinių valorizacija iš esmės yra platesnė sąvoka nei žinių sklaida, apimanti žinių ir rezultatų paskelbimą ir jų prieinamumo užtikrinimą. Galiausiai žinių valorizacija turėtų prisidėti prie Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų² įgyvendinimo ir Europos žaliojo kurso.

¹ EBPO ataskaita „Pasaulinė konkurencija dėl aukštos kvalifikacijos darbuotojų gebėjimų judumo“ (angl. *The Global Competition for Talent Mobility of the Highly Skilled*).

² 2015 m. rugsėjo 25 d. Generalinėje asamblėjoje priimta Jungtinių Tautų rezoliucija „Keiskime mūsų pasaulį. Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.“ (A/RES/70/1).

„Intelektinis turtas“ laikomas apimančiu bet kokius mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos rezultatus, paslaugas ar produktus, pavyzdžiui, patentus, autorių teises, prekių ženklus, publikacijas, duomenis, praktinę patirtį, prototipus, procesus, praktikas, technologijas, išradimus, programinę įrangą arba verslo modelius. Išplėtus taikymo sritį ir apimant daugiau nei intelektinės nuosavybės teisių valdymą ir apsaugą taip pat bus išplėstos vertės kūrimo galimybės. Kad būtų panaudota visa intelektualinio turto, sukurto vykdant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, vertė, reikia, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą vykdančios organizacijos intelektualinį turtą valdytų jį suvokdamos plačiąja prasme: tiek intelektualinį turtą, kuris gali būti teisiškai saugomas (pavyzdžiui, patentai, autorių teisės ir prekių ženklai), tiek kitą intelektualinį turtą, kuris galėtų būti naudojamas valorizacijos procese. Tam reikia parengti valdymo strategijas ir ugdyti konkrečius ir universaliuosius įgūdžius, kad būtų galima panaudoti visą sukurto intelektualinio turto vertę. Veiksmingas intelektualinio turto valdymas yra itin svarbus žinių valorizacijai;

- (17) atvirumas kaip vienas principų padeda kurti vertę, o naudojantis intelektinio turto valdymo priemonėmis gali būti geriau pritaikomi rezultatai, pozityviai prisidedama prie inovacijų kūrimo ir didinama bendra mokslinių rezultatų pridėtinė vertė¹. Laikantis intelektinei nuosavybei taikomų taisyklių, taikant principą „atvira – kiek įmanoma, uždara – kiek būtina“ svarbu pripažinti, kad plėtojant atvirąjį mokslą ir atvirąsias inovacijas, kurių pagrindinė prielaida yra atverti inovacijų procesą visiems aktyviems subjektams, kad žinios galėtų laisviau judėti ir virsti produktais ir paslaugomis, taip kuriant naujas rinkas ir puoselėjant geresnę verslumo kultūrą², naudojamosi ir remiamasi intelektinio turto valdymo priemonėmis. Tikslingas mokslinių tyrimų rezultatų naudojimas socialinei ir ekonominei vertei kurti taip pat padės didinti bendrą mokslinių tyrimų vertę ir svarbą visuomenei;

¹ Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, „Atvirasis mokslas ir intelektinės nuosavybės teisės: kaip užtikrinti geresnę jų sąveiką? Naujausi duomenys ir apmąstymai“ (angl. *Open science and intellectual property rights: How can they better interact? : state of the art and reflections*), santrauka, Leidinių biuras, 2022 m.

² Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, „Atvirosios inovacijos, atvirasis mokslas, atviri pasauliui – Europos vizija“ (angl. *Open innovation, open science, open to the world : a vision for Europe*), Leidinių biuras, 2016 m., p. 13.

- (18) verslumo praktika, procesai, kompetencijos ir įgūdžiai, taip pat elementai, palengvinantys bendradarbiavimą su piliečiais, pilietine visuomene ir politikos formuotojais, yra būtini sėkmingų žinių valorizacijos iniciatyvų komponentai. Norint žinias paversti nauja verte, neatsižvelgiant į tai, ar ji susijusi su palaipsnėmis ar perversminėmis inovacijomis, įrodymais grindžiamu politikos formavimu ar piliečių gerove, reikalingi proaktyvumu ir (arba) iniciatyvumu bei bendros kūrybos ir (arba) tarpsektorinio bendradarbiavimo principais grindžiami metodai, praktikos ar kultūra, kartu imantis pastangų tam tikrais ar visais valorizacijos proceso etapais skatinti verslumą. Taip valorizacijos procesas galėtų būti paskata atitinkamai pritaikyti švietimo sistemas ir pakoreguoti tyrėjų karjeras, kad jie padėtų geriau ugdyti įgūdžius, kompetencijas ir elgseną, padėsiančius didinti kūrybiškumą ir kurti visuomeninę vertę. Todėl norint, kad valorizacija būtų veiksminga, labai svarbu plėtoti ir taikyti į verslumą, įvairovę bei dalyvavimą ir (arba) bendradarbiavimą orientuotus metodus;

- (19) verslumo procesai ir metodai yra eksperimentais grindžiami atradimai ir bendra kūryba pagrįsti veiksmai, kurie peržengia organizacijų ribas ir apima daug viena kitą papildančių kompetencijų. Šiuo atveju verslumo procesas laikomas į atradimus vedančiu metodu, kuriuo siekiama spręsti su rinka ir visuomene susijusius uždavinius ir išnaudoti galimybes, eksperimentiniu būdu plėtojant ir panaudojant intelektualinį turtą, kad jis virstų naujoviškomis ir naudingomis vertybėmis (inovacijomis) konkreitiems suinteresuotiesiems subjektams. Tokiems procesams ir metodams reikalingi būtini socialiniai ir verslumo įgūdžiai ir gebėjimai, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos žinių sklaidai visuomenėje, neapsiribojant komercinimu. Žinių valorizacija ir susijusių įgūdžių ugdymas bus skatinami naudojantis Europos mokslinių tyrimų erdvės ir Europos švietimo erdvės strateginėje programoje numatytais atvirojo koordinavimo metodo tinklais ir priemonėmis;
- (20) todėl pagrindiniai principai turėtų apimti visų visuomenės lygmenų verslumo praktikos, procesų ir įgūdžių plėtojimą, naudojimą ir valdymą privačiajame ir viešajame sektoriuose, dalyvaujančiuose žinių valorizacijos procese. Dėl tos naujos taikymo srities politikos formuotojai turi atitinkamai suderinti savo politikos tikslus ir įdiegti naujus žinių valorizacijai būtinus metodus. Nustatant tuos pagrindinius principus siekiama padėti valstybių narių politikos formuotojams atitikti tuos reikalavimus;

- (21) todėl šioje rekomendacijoje išdėstyti pagrindiniai principai turėtų būti taikytini politikos iniciatyvoms, skirtoms visų kategorijų ekosistemos subjektams, dalyvaujantiems mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje, pavyzdžiui:
- akademinėi bendruomenei, universitetams ir kitoms aukštojo mokslo įstaigoms, mokslinių tyrimų, inovacijų ir technologijų organizacijoms ir kitoms viešosioms mokslinių tyrimų organizacijoms, akademinėms ir mokslo bendruomenėms bei tarpvyriausybiniams iniciatyvoms ir tinklams, pavyzdžiui, tinklui „Eureka“;
 - pilietinės visuomenės organizacijoms, įskaitant piliečių ir nevyriausybines organizacijas;
 - privatiems investuotojams, finansavimo ir investicinėms organizacijoms, įskaitant fondus ir labdaros organizacijas;
 - pavieniams asmenims, pavyzdžiui, novatoriams, verslininkams, tyrėjams, mokslininkams, mokytojams ir studentams;
 - pramonės sektoriui, įskaitant mažąsias ir vidutines įmones (MVI), startuolius, pumpurines įmones, veiklą plečiančias įmones ir socialines įmones;
 - tarpininkams, pavyzdžiui, žinių ir technologijų perdavimo specialistams, verslo inkubatoriams, mokslo parkams, Sąjungos, nacionaliniams ir regioniniams inovacijų centrams arba klasteriams, intelektinės nuosavybės ekspertams, konsultantams ir inovacijų paramos specialistams, mokslo komunikaciją vykdančioms ir angažavimo politikos klausimais komandoms, politikai formuoti skirtas žinias ir (arba) mokslines konsultacijas teikiančioms organizacijoms ir piliečių aktyvumo specialistams;

- nacionalinėms, regioninėms ir vietos valdžios institucijoms bei politikos formuotojams;
 - privačioms mokslinių tyrimų organizacijoms, viešųjų ir privačių paslaugų teikėjams, pvz., ligoninėms, viešojo transporto paslaugų teikėjams ir energijos paslaugų tiekėjams;
 - mokslinių tyrimų infrastruktūroms, technologijų infrastruktūroms ir kitiems paslaugų teikėjams bei tinklams, remiantiems mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą;
 - standartizacijos įstaigoms;
- (22) pagrindiniai principai turėtų būti suformuluoti taip, kad juos būtų galima taikyti visoms ar daugumai 21 konstatuojamoje dalyje išvardytų kategorijų. Pagrindinių principų įgyvendinimas turėtų būti pritaikytas tiksliniams subjektams parengiant praktikos kodeksus, t. y. pažangaus intelektinės nuosavybės naudojimo praktikos kodeksą ir tyrėjamam skirtą standartizacijos praktikos kodeksą. Prireikus kartu su suinteresuotaisiais subjektais galėtų būti rengiami kiti aktualūs praktikos kodeksai;

- (23) pagrindiniai principai turėtų būti neprivalomi. Juos taikant turėtų būti laikomasi tarptautinės, Sąjungos ir nacionalinės teisės, ir į juos turėtų būti atsižvelgiama stengiantis užtikrinti, kad Sąjungos teisine sistema būtų prisidedama prie žinių valorizacijos.
- Pagrindiniai principai turėtų būti taikomi siekiant kuo platesnio žinių panaudojimo visuomenės reikmėms, įskaitant indėlį kuriant tvarią visuomenę, laikantis Sąjungos gairių dėl kovos su užsienio šalių kišimusi į mokslinių tyrimų ir investicijų veiklą¹. Kai įmanoma, priklausomai nuo aplinkybių, vykdant valorizacijos veiklą, be tradicinių pelno veiksmų, turėtų būti atsižvelgiama į visuomenės poreikius ir jai teikiamą naudą. Vienas pavyzdys – socialiai atsakingas licencijavimas, kai intelektualinio turto licencijavimas turėtų užtikrinti, kad nustatant galutinių produktų ir paslaugų kainas nebūtų pakenkta prieinamumui.
- Pagrindiniais principais daugiausiai dėmesio turėtų būti skiriama siekiui kuo labiau padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų srities investicijų vertę, neapsiribojant tradiciniu žinių perdavimu, ir visų subjektų dalyvavimui mokslinių tyrimų ir inovacijų ekosistemoje;

¹ Europos Komisija, Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinis direktoratas, *Tackling R&I foreign interference : staff working document*, Leidinių biuras, 2022.

- (24) žinių valorizacija – sudėtingas procesas, kuriam reikia daug išteklių siekiant užtikrinti, kad įvairūs reikiami įgūdžiai ir padidinami pajėgumai būtų plėtojami ir išlaikomi Sąjungoje. Reikės nuolat investuoti į žinių perdavimo ir tarpininkavimo specialistų, kurie tarpininkauja tarp atitinkamų mokslinių tyrimų ir inovacijų subjektų, rengimą ir tas investicijas laipsniškai didinti. Ypač svarbu skatinti dalyvauti MVL, pasitelkiant stiprias nacionalines ir regionines inovacijų ekosistemas. Be to, turėtų būti skatinamas startuolių ir įvairių dydžių veiklą plečiančių įmonių proaktyvumas, o pramonės sektoriaus partneriai turėtų būti įtikinti nesibaiminti prisiimti rizikos,

REKOMENDUOJA:

kad valstybės narės ir Europos Komisija taikytų šiuos pagrindinius žinių valorizacijos principus:

1. Žinių valorizacija mokslinių tyrimų ir inovacijų politikoje
 - a) Užtikrinti, kad būtų sukurtos Sąjungos, nacionalinės ir regioninės paramos struktūros, skirtos padėti organizacijoms susipažinti su šios rekomendacijos dėl žinių valorizacijos taikymo sritimi, įvertinti šios rekomendacijos joms daromą poveikį, kai taikytina, sutelkti finansinius ir nefinansinius išteklius šios rekomendacijos praktiniam įgyvendinimui užtikrinti ir parengti būtinas jos įgyvendinimo bei viešinimo strategijas ir praktiką.
 - b) Užtikrinti, kad atitinkamu organizacijos lygmeniu būtų nustatyta ir įgyvendinama vertės kūrimo politika, ja dalijamasi ir ji viešai skelbiama.
 - c) Užtikrinti, kad viešosiomis lėšomis finansuojamoje mokslinių tyrimų ir inovacijų veikloje būtų atsižvelgiama į kuo platesnį intelektinio turto, sukurto vykdant mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą, panaudojimą visuomenės reikmėms ir valorizaciją, kartu atsižvelgiant į suverenumo problemas ir įtraukiant visus ekosistemos dalyvius.
 - d) Stiprinti mokslinių tyrimų rezultatų ir mokslo žinių panaudojimo kuriant ir įgyvendinant viešąją politiką bei rengiant ir peržiūrint standartus struktūras, procesus ir praktiką.

- e) Kiek tai susiję su žinių valorizacijos tikslais bei veikla ir įvairių asmenų dalyvavimu tokioje veikloje, skatinti lygybę, įvairovę ir įtrauktį, taip pat vengti šališkumo lyčių atžvilgiu, pavyzdžiui, pasitelkiant įvairialypes mokslinių tyrimų grupes ir mokslinių tyrimų ir inovacijų turinį, atspindintį įvairių visuomenės grupių perspektyvas, elgesio modelius ir poreikius.

2. Įgūdžiai ir gebėjimai

- a) Skatinti žinių valorizacijos procesams remti reikalingų kompetencijų, įgūdžių ir gebėjimų ugdymą, įtraukiant visus suinteresuotuosius subjektus: studentus, tyrėjus ir išradėjus, verslininkus ir profesionalius tarpininkus, žinių naudotojus, politikos formuotojus ir kt.
- b) Siekiant Sąjungos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis palengvinti žinių valorizacijos srities subjektų įgūdžių ugdymą ir jų kompetencijų, kultūros bei praktikos kryžmaveiką, be kita ko, kaip mokymosi visą gyvenimą procesą, užtikrinti, kad būtų įgyvendinamos akademinės bendruomenės, pramonės ir viešojo sektoriaus atstovų judumo programos.
- c) Užtikrinti, kad intelektualio turto kūrėjų neišreikštinės žinios būtų pripažįstamos vienu iš valorizacijos proceso elementų. Svarbu populiarinti dalyvavimu grindžiamus bendradarbiavimo metodus, suteikiančius galimybę į inovacijų ir valorizacijos procesus įtraukti talentus, įgūdžius ir neišreikštinės žinias.

- d) Skatinti ir palengvinti daugiadalykį ir tarpdalykį bendradarbiavimą, apimančią ne tik technologines sritis, bet ir tokias disciplinas kaip socialiniai mokslai, humanitariniai mokslai ir menai, taip pat bendros kūrybos metodus.

3. Paskatų sistema

- a) Sukurti ir taikyti tinkamą ir sąžiningą paskatų sistemą visiems mokslinių tyrimų ir inovacijų srities subjektams, visų pirma tyrėjams, novatoriams, studentams ir universitetų bei viešųjų mokslinių tyrimų organizacijų darbuotojams, kad jie galėtų sužinoti apie žinių valorizaciją, taikyti jos principus ir faktiškai dalyvauti šiame procese, taip pat siekiant pritraukti ir išlaikyti gabiausius specialistus.
- b) Numatyti įmonėms, ypač MVĮ, pilietinei visuomenei, piliečiams, galutiniams naudotojams ir valdžios institucijoms skirtų priemonių, kad jie galėtų būti aktyvūs partneriai bendrai kuriant pridėtinę vertę teikiančias inovacijas, taip suteikiant daugiau galimybių įgyti žinių ir jomis naudotis, plėsti įgūdžių įgijimą ir skatinti vykdyti bendrus eksperimentus.
- c) Skatinti žinių valorizacija užsiimančias organizacijas kaupti parametrus, padedančius tobulinti žinių valorizacijos srities subjektų mokymąsi ir gerinti jų veiklos rezultatus Sąjungoje, dalytis tokiais parametrais ir juos naudoti, taip pat padėti joms tai daryti ir teikti atitinkamas paskatas.

4. Intelektinio turto valdymas

- a) Užtikrinti, kad visose žinių valorizacijos procese dalyvaujančiose organizacijose būtų nustatyta ir įgyvendinama intelektinio turto valdymo politika ir praktika, jomis dalijamasi, apie jas viešai skelbiama ir jos būtų propaguojamos.
- b) Didinti universitetų, mokslinių tyrimų organizacijų, valdžios institucijų ir įmonių informuotumą apie intelektinio turto valdymo tarptautinėje aplinkoje svarbą, atsižvelgiant į suverenumo problemas.
- c) Užtikrinti, kad intelektinis turtas, sukurtas vykdant viešosiomis lėšomis finansuojamą mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklą Sąjungoje, būtų valdomas ir kontroliuojamas atsižvelgiant į jo socialinę ir ekonominę naudą, įskaitant indėlį į visos Sąjungos tvarumą, ir siekiant tą naudą kuo labiau padidinti.
- d) Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas panaudoti rezultatus ir duomenis inovacijoms kurti, didinti informuotumą apie atvirojo mokslo ir atvirųjų inovacijų intelektinio turto valdymo praktiką ir priemones ir skatinti jas taikyti.
- e) Didinti intelektinio turto valdymo veiksmingumą, pavyzdžiui, remiant aktyvų portfelio kūrimą ir propaguojant platformas, kuriose susiejama intelektinio turto pasiūla ir paklausa, kad visiems dalyvaujantiems subjektams būtų sukurta kuo didesnė vertė.

5. Svarba viešojo finansavimo programose

- a) Apsvarstyti, kaip gerinti žinių valorizacijos principų taikymą vykdant viešosiomis lėšomis finansuojamus mokslinius tyrimus.
- b) Apsvarstyti galimybę įgyvendinti konkrečias finansavimo programas, kuriomis būtų papildomas mokslinių tyrimų finansavimas, siekiant užtikrinti, kad žinių valorizacija būtų skatinama ankstyvuoju mokslinių tyrimų etapu, įskaitant paramą tarpininkams.

6. Tarpusavio mokymasis

- a) Skatinti ir remti nacionalinius ir tarpvalstybinius tarpusavio mokymosi procesus ir praktiką, susijusius su geriausios praktikos pavyzdžių¹, atvejų tyrimų, sektinų pavyzdžių ir įgytos patirties sklaida ir skatinimu jais dalytis bei bendrų žinių valorizacijos specifikacijų rengimu.

¹ Geriausios praktikos pavyzdžių saugykla yra Europos Komisijos žinių valorizacijos platformoje – joje visada galima pateikti naujus geriausios praktikos pavyzdžius.

- b) Siekiant kurti ir populiarinti bendras koncepcijas, modelius ir paskatas, kuriais būtų vadovaujama vertinant ir įgyvendinant žinių valorizacijos valdymą ir procesus, atlikti lyginamąją sėkmingų žinių valorizacijos organizacijų, ekosistemų ir iniciatyvų analizę. Be to, naudotis atitinkamų organizacijų, pavyzdžiui, Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnybos, Europos patentų tarnybos, Europos įmonių tinklo, Europos inovacijos ir technologijos instituto bei jų žinių ir inovacijos bendrijų ir kitų tarptautinių, europinių, nacionalinių ar regioninių nacionalinių organizacijų, ekspertinėmis žiniomis, tinklais ir įgyta patirtimi.
- c) Siekiant skatinti aktyvesnę tarpusavio mokymosi praktiką, raginti universitetus ir viešąsias mokslinių tyrimų organizacijas įvairiose mokslo srityse, šalyse ir regionuose telkti savo išteklius, praktinę patirtį, duomenis ir infrastruktūrą.

7. Parametrai, stebėjimas ir vertinimas

- a) Skatinti pastangas kartu priimti bendrai sutartas apibrėžtis, parametrus ir rodiklius, taikomus įvairiems valorizacijos kanalams, kad būtų padedama gerinti Sąjungos žinių valorizacijos rezultatus, atsižvelgiant į skirtingas valstybių narių ir žinių valorizacijos srities subjektų aplinkybes bei įvairių sektorių ypatumus.

- b) Užtikrinti, kad stebėsenos ir vertinimo praktika, taikoma žinių valorizacijos procesams vertinti, atitiktų platesnę EMTE stebėsenos sistemą ir kuo labiau sumažintų valstybėms narėms bei suinteresuotiesiems subjektams tenkančią administracinę naštą, kartu kuriant sinergijas su kitais atitinkamais EMTE politikos veiksmams.

Rekomendacija 2008/416/EB pakeičiama šia rekomendacija.

Priimta

Tarybos vardu

Pirmininkas / Pirmininkė
